

Zitting 1975-1976

13 743

Wijziging Liquidatiewet invaliditeitswetten

Nr. 8

EINDVERSLAG

Vastgesteld 22 april 1976

Binnen de vaste Commissie voor Sociale Zaken¹ hadden de leden van enkele fracties er behoefte aan, na kennisneming van de memorie van antwoord, nog enkele vragen te stellen en opmerkingen te maken.

De voorgestelde afwikkelingsmethode en de financiële consequenties daarvan

De bewindslieden hebben in hun memorie van antwoord op het voorlopig verslag van de commissie gesteld (blz. 2), dat een verhoging van de f 60-grens, waar beneden thans afkoop plaatsvindt, naast de financiering van de in het wetsontwerp voorgestelde afkoopregeling, tot onoverkomelijke liquiditeitsproblemen zou leiden. De leden van de SGP-fractie namen aan dat de bewindslieden daarmee doelen op vervroegde afstoting van beleggingen en de daarmee gepaard gaande verliezen. Of moeten zij dit anders zien, nu op blz. 6 van de memorie van antwoord de nog aanwezige beleggingen gering worden genoemd? In welk opzicht moet dan van liquiditeitsmoeilijkheden worden gesproken?

De bewindslieden hebben voorts als argument aangevoerd, dat een verhoging van het bedrag van f 60 moeilijk begrepen zou worden door degenen wier rente juist boven de nieuwe grens uitgaat (blz. 2 van de memorie van antwoord). Is het echter, zo vroegen de leden van de SGP-fractie, niet inherent aan het stellen van elke grens, dat zich grensgevallen zullen voordoen? Waarom hebben de bewindslieden dit argument hier naar voren gebracht?

De hier aan het woord zijnde leden hadden voorts in de memorie van antwoord op verschillende plaatsen gelezen dat betrokkenen – uit het gebruik van het woord «velen» hadden zij afgeleid dat het de meesten zouden zijn – de voorkeur zouden geven aan afkoop van de aanspraken boven uitbetaling van een periodieke uitkering. Kan deze stelling nader worden onderbouwd en berust zij op feitelijke gegevens?

De bewindslieden hadden in hun memorie van antwoord voorts de stelling van deze leden, voorkomend in het voorlopig verslag, bestreden dat de balans meer was doorgeslagen naar de belangen van de uitvoeringsorganen dan naar die van belanghebbenden. Ter verduidelijking stelden deze leden er prijs op te verklaren dat zij geen ogenblik in twijfel hadden getrokken dat aan de rechthebbenden de contante waarde van hun aanspraken volledig zou worden uitbetaald. Wat hun echter was opgevallen was dat het

¹ Samenstelling: Hutschemaekers (KVP) (plv. lid), Van Leeuwen (ARP), Vellenga (PvdA), Roolvink (ARP) Barendregt (PvdA), Nypels (D'66), Van der Lek (PSP), Hermsen (KVP), Rietkerk (VVD), Verbrugh (GPV), Van der Gun (KVP), Meis (CPN), Van Aardenne (VVD), ondervoorzitter, Kruisinga (CHU), Poppe (PvdA), Van der Doef (PvdA), Van der Heem-Wagemakers (PPR), Albers (PvdA), Staneke (DS'70).

«voordeel» van de voorgestelde afkoopregeling in zijn geheel – over de totale liquidatieperiode te stellen op 2,7 mld. gulden volgens het staatje op blz. 11 van de memorie van toelichting – aan het uitvoeringsorgaan ten goede zou komen en daarmee, gezien de grote belangen van het Rijk, aan de overheid. Hun vraag was: Is dat billijk? In dat kader moest dan ook hun verzoek worden gezien om splitsing van de destijds betaalde premie, met name wat het deel betreft ter dekking van de toenmaals berekende administratiekosten. Op deze vraag hadden zij geen antwoord gekregen, reden waarom zij deze gaarne wilden herhalen.

De gegeven uiteenzetting (blz. 3 van de memorie van antwoord) omtrent de te lage premie, in het bijzonder bij de mannen, geeft huns inziens slechts de feitelijke situatie weer, doch laat in feite onbeantwoord de vraag naar de oorzak(en) daarvan. Is destijds verzuimd de premie aan te passen aan de te verwachten grotere uitgaven? Het gegeven antwoord gaf deze leden voorts aanleiding tot de vraag hoe de verhouding ligt tussen het aantal mannen en het aantal vrouwen dat aanspraak op ouderdomsrente kan maken. Hun opmerkingen over de administratiekosten zouden huns inziens zeker meer houdt snijden met betrekking tot de aanspraken van de vrouwen. Overigens waren zij er nog niet van overtuigd dat ook in de jaren voor 1955 de premie voor de mannen in dezelfde orde van grootte te laag zou zijn geweest. Beschikken de bewindslieden over gegevens ter zake en willen zij die dan overleggen?

De leden van de SGP-fractie herhaalden vervolgens hun, wellicht in het voorlopig verslag onvoldoende duidelijk geformuleerde, vraag over het op blz. 11 van de memorie van toelichting weergegeven overzicht van de gevolgen van de huidige afwikkelingsmethode en de voorgestelde afwikkelingsmethode. Kunnen de bewindslieden dit overzicht uitsplitsen naar a) de lopende renten (aantal 875 000); b) de onder het wetsontwerp vallende af te kopen aanspraken; zulks naar de verschillende onderdelen als in die staat vermeld?

Ten slotte vroegen deze leden bij dit onderwerp nog in welk jaar begonnen werd met het berekenen van het liquiditeitstekort op de op blz. 6 van de memorie van antwoord uiteengezette manier. Moet worden aangenomen dat dit actuarieel is gebeurd met een lage rekenrente? Indien deze veronderstelling juist is, betekent dat dan niet dat de «rentewinst» tot uitdrukking komt in de lagere door leningen te dekken tekorten?

De leden van de V.V.D.-fractie zeiden zich grotendeels te kunnen aansluiten bij de van S.G.P.-zijde bij dit punt gemaakte opmerkingen. Met name vroegen zij zich af of niet, naast de in het wetsontwerp voorgestelde regeling, tevens de mogelijkheid moet worden gecreëerd dat tot eerdere afkoop van de aanvragen kan worden overgegaan. Zouden de liquiditeitsproblemen, welke daarvan het gevolg zouden zijn, niet althans ten dele kunnen worden opgevangen door aanwending van de beschikbare middelen van het IOF en een gelijktijdige verhoging van de jaarlijkse aflossing van de rijks-schuld?

Deze leden hadden de indruk dat de overheid bij de voorgestelde afkoopregeling in feite verdienen gaat aan de inflatie. Het was hun in dit verband ook niet duidelijk dat de bewindslieden enerzijds stellen, dat de verplichtingen van de overheid niet worden ondermijnd en anderzijds erkennen dat zonder de voorgestelde regeling de jaarlijkse rijksbijdrage van 200 mln. gulden gedurende een langere periode in het IW-fonds zou moeten worden gestort.

Deze leden zagen weinig reden voor een vermindering van deze bijdrage aan het IW-fonds indien deze ten nadele zou gaan van de aanspraken van de verzekerden.

Fiscale aspecten

De leden, behorend tot de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U., zeiden zich nauwelijks te kunnen voorstellen dat een verschil in hoogte van de toen en nu af te kopen uitkeringen voldoende argument is om toen fiscale vrijstelling tot f 400 te verlenen en nu geen vrijstelling toe te staan. Gelijke rechtsbedeling zou toch aanleiding moeten zijn om ook nu de eerste f 400 van belastingheffing te vrijwaren? Hebben de bewindslieden dit overwogen? Kan een indicatie worden gegeven van de hierdoor veroorzaakte derving van belastingopbrengst?

De leden van de fractie van de S.G.P. zeiden tot hun vragen in het voorlopig verslag te zijn gekomen doordat in de memorie van toelichting op blz. 11 was vermeld dat de regeling van 1967 buiten de belastingheffing kon blijven omdat de meeste afkoopsommen beneden de f 400-grens zouden blijven. In het algemeen konden zij de in de memorie van antwoord op hun vragen gegeven antwoorden wel volgen. Toch wilden zij ter verduidelijking nog op het volgende wijzen. De uitbetaling van de hier bedoelde renten geschiedt volgens de wet door de Sociale Verzekeringsbank en niet door de Raad van Arbeid. Hoewel de renten formeel vallen onder de regeling van artikel 11, lid 1, letter e, Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965, en derhalve loonbelasting verschuldigd is, zal gezien het lage bedrag van de jaarrente toch geen loonbelasting worden ingehouden. In dit verband verwezen zij ook naar wat de bewindslieden zelf stellen op blz. 6 van de memorie van antwoord.

Is de conclusie juist dat als gevolg van de gescheiden uitbetaling van het AOW-pensioen en de ouderdomsrente over laatstgenoemde rente feitelijk tot op heden geen belasting wordt ingehouden? Indien deze conclusie de werkelijkheid weergeeft, wordt dan wel daadwerkelijk belasting geheven zoals in de memorie van antwoord is gesteld? De hier aan het woord zijnde leden werden in hun mening wel enigszins gesterkt doordat in de memorie van antwoord is gesteld dat door de voorgestelde afkoopregeling tevens werkzaamheden verschuiven van de Sociale Verzekeringsbank naar de Raden van Arbeid. En terecht is in laatstgenoemd geval samenvoeging van AOW-pensioen en ouderdomsrente voor de hand liggend.

Indien echter deze conclusie niet juist mocht zijn, dan zagen zij minder bezwaren. Het zou ook kunnen zijn dat door de verschuiving van bedoelde werkzaamheden naar de Raden van Arbeid een grotere belastingopbrengst zou kunnen worden verkregen dan tot heden toe het geval is geweest. Blijkens de memorie van antwoord komt er in ieder geval een voordeel voor de fiscus uit van rond 278 mln. gulden.

Datum van invoering

Welke rechtsgrond is er, zo vroegen de leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U., om degenen, die vanaf 1 januari 1976 recht op een uitkering hebben, deze te onthouden? Hoelang kunnen de uitvoeringsorganen aanvragen van rechthebbenden terzijde leggen? Is het toch niet beter, omdat de van kracht zijnde wet moet worden uitgevoerd, de ingangsdatum te stellen op bij voorbeeld 1 juli 1976 of 1 januari 1977? Of kan aan de rechthebbenden de keuze worden gelaten tussen periodieke uitkering dan wel afkoop tot de datum van invoering van de onderhavige wetswijziging?

De leden van de S.G.P.-fractie zeiden nog steeds moeite te hebben met de voorgestelde invoeringsdatum van 1 januari 1976. Is het wel redelijk, zo vroegen deze leden, het uitgegeven persbericht daarbij een rol te laten spelen, zoals de bewindslieden hebben gedaan in de memorie van antwoord? In ieder geval is de indiening van het wetsontwerp reeds geschied na de datum van 1 januari 1976, terwijl het duidelijk was dat parlementaire behandeling nooit zo vlug zou kunnen plaatsvinden dat daarvoor slechts enkele weken nodig zouden zijn. Deze leden gaven er nog steeds de voorkeur aan dat geen

terugwerkende kracht aan de regeling zou worden verleend. Zij zouden gaarne vernemen welke de financiële consequenties zijn van invoering per 1 juli 1976 dan wel per 1 januari 1977.

Ook de leden van de V.V.D.-fractie waren nog niet overtuigd van de noodzaak terugwerkende kracht aan het onderhavige wetsontwerp te verlenen. Zij maakten in het bijzonder bezwaar tegen het beroep op het uitgegeven persbericht omdat daarmee afbreuk dreigt te worden gedaan aan de rechten van het parlement om in vrijheid over alle merites van een wetsontwerp te kunnen oordelen.

Artikel 32 i, tweede lid

Is, zo informeerden de leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U., over het verschil in rekenrente van 4% bij het Algemeen Mijnwerkersfonds en de bij de afkoop toe te passen rente van omstreeks 7% overleg gepleegd met het AMF? Is het AMF het eens met de redenering van de bewindslieden, dat het hier slechts gaat om een boekverlies? En kan het AMF de weg volgen van uitbetaling uit de liquide middelen en beleggen van de afkoopsommen?

Bijstand en andere uitkeringen

Welke garantie is er, vroegen dezelfde leden, dat de gemeenten het advies van de bewindslieden verantwoordelijk voor het bijstandsbeleid zullen volgen om de afkoopsom niet te verrekenen met de bijstand?

Willen de bewindslieden overwegen, indien deze garantie niet kan worden gegeven, deze aangelegenheid in de wet te regelen?

Onder het voorbehoud dat de Regering voor de openbare behandeling van dit wetsontwerp antwoordt op de in dit verslag gestelde vragen en gemaakte opmerkingen, acht de commissie deze openbare behandeling hiermee voldoende voorbereid.

De waarnemend voorzitter van de commissie,
Van Aardenne

De griffier van de commissie,
Elkerbout